PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA

biologia/geografia/ przyroda

Szkoła Podstawowa im. Wł. Broniewskiego w Krasiejowie

Nauczyciel Barbara Kowalczyk – Stasiuk

Założenia do PSO

1. Użyteczność - ocenianie powinno być nakierowane na te wiadomości i umiejętności, których opanowanie przez ucznia pozwala osiągnąć założone cele nauczania
2. Wspomaganie procesu uczenia się i nauczania - ocenianie powinno motywować ucznia, jak i nauczyciela do wyciągania wniosków z dotychczasowej współpracy
3. Wielowątkowość - proces oceniania powinien stwarzać sytuacje, w których każdy uczeń będzie miał możliwość zademonstrowania swojej wiedzy, kreatywności i oryginalności
4. Otwartość - kryteria oceniania powinny być zrozumiałe i jawne, a wyniki - dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Proces oceniania jest otwarty na analizę i weryfikację
5. Pewność wnioskowania - materiał zgromadzony w procesie oceniania powinien gwarantować pewność co do umiejętności ucznia
6. Spójność wewnętrzna - każdy składnik zasad oceniania powinien być zgodny ze standardami nauczania, oceniania standardami oraz z programem rozwoju szkoły
7. Ocena ma uwzględniać indywidualne możliwości ucznia oraz wskazywać mu kierunki dalszego rozwoju

W przedmiotowym systemie oceniania wykorzystuje się elementy oceniania kształtującego.

Ocenianiu podlegają:

Poziom I - Wiadomości

Poziom II - Umiejętności

Poziom III - Aktywność / postawa /

Wymagania ogólne na poszczególne stopnie szkolne:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

-bezbłędnie opanował wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej,
-prezentuje swoje wiadomości posługując się terminologią biologiczną/geograficzną/przyrodniczą, potrafi stosować zdobyte wiadomości w sytuacjach nietypowych,
-formułuje problemy i rozwiązuje je w sposób twórczy,
-wykorzystuje wiedzę zdobytą na innych przedmiotach,
-bardzo aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
-wykonuje twórcze prace, pomoce naukowe i potrafi je prezentować na terenie szkoły i poza nią,
-bierze udział w konkursach na terenie szkoły i poza nią.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

-opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
-wykazuje szczególne zainteresowania biologią/geograficzną/przyrodniczą
-potrafi stosować zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwiązywania problemów w nowych sytuacjach,
-bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji,
-prezentuje swoją wiedzę posługując się poprawna terminologią
-aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który :

-opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone,
- potrafi stosować zdobyta wiedze do samodzielnego rozwiązywania problemów typowych, w przypadku trudniejszych korzysta z pomocy nauczyciela,
-udziela poprawnych odpowiedzi na typowe pytania,
- jest aktywny na lekcji.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który :

-opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu biologii/geografii, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych,
- pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe problemy o małym stopniu trudności
-z pomocą nauczyciela korzysta z takich źródeł wiedzy jak: słowniki, encyklopedie , tablice, wykresy,
-wykazuje się aktywnością na lekcji stopniu zadowalającym.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń :

- ma braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych programem, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
-wykonuje proste zadania i polecenia o bardzo małym stopniu trudności, pod kierunkiem nauczyciela,
-z pomocą nauczyciela wykonuje proste doświadczenia biologiczne,
-wiadomości przekazuje w sposób nieporadny, nie używając terminologii biologicznej/geograficznej,
-jest mało aktywny na lekcji,

Ocenę niedostateczna otrzymuje uczeń, który :

-nie opanował wiadomości i umiejętności określonych podstawami programowymi, koniecznymi do dalszego kształcenia,
-nie potrafi posługiwać się przyrządami biologicznymi/ z zakresu lekcji geografii i przyrody np. kompas,
-wykazuje się brakiem systematyczności w przyswajaniu wiedzy i bierną postawą na lekcji
-nie podejmuje próby rozwiązywania zadań o elementarnym stopniu trudności nawet z pomocą nauczyciela,

Formy i zasady bieżącego oceniania

Prace pisemne w klasie			
Forma	**Zakres treści nauczania**	**Częstotliwość**	**Zasady przeprowadzania**
Prace klasowe = sprawdziany (1 h lekcyjna)	Jeden obszerny dział lub dwa mniejsze działy	Trzy prace klasowe w półroczu	● zapowiedziane przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem ● informacja o sprawdzianie zanotowana w dzienniku lekcyjnym ● prace klasowa poprzedza powtórzenie materiału nauczania
Kartkówki (do 20 minut)	Materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Przynajmniej dwie w półroczu	● Zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem
Prace pisemne w domu			
Forma	**Zakres treści nauczania**	**Częstotliwość**	**Zasady przeprowadzania**
Pisemne prace domowe	Materiał nauczania z bieżącej lekcji lub przygotowanie materiału dotyczącego nowego tematu	Jedna praca w półroczu	● Zróżnicowane zadania zgodnie z realizowanym tematem
Prowadzenie zeszytu ćwiczeń (jeśli uczniowie otrzymali ćwiczenia)	Zgodnie z tematem lekcji	Nie mniej niż raz w półroczu	● ocenie podlega zarówno poprawność merytoryczna rozwiązanych zadań , jak i estetyka i systematyczność
Inne prace domowe	Prace badawcze, obserwacje itp.	Raz w półroczu	● Zadania kierowane do pracy w grupach lub dla uczniów szczególnie zainteresowanych przedmiotem
Odpowiedzi ustne			
Forma	**Zakres treści nauczania**	**Częstotliwość**	**Zasady przeprowadzania**
Ustne sprawdzenie wiadomości	Materiał nauczania z trzech ostatnich lekcji	Minimum jedna w półroczu	● Bez zapowiedzi
Referowanie pracy grupy	Lekcja bieżąca lub lekcje powtórzeniowe	W zależności od metod pracy stosowanych na lekcji	● Przy referowaniu wspólnych prac zmieniają się osoby referujące

Praca na lekcji	Bieżący materiał nauczania	Jedna lub dwie oceny w półroczu	● Oceniana jest aktywność, zaangażowanie, umiejętność pracy w grupie lub w parach ● w ocenianiu można wykorzystać ocenę koleżeńską lub samoocenę, uzasadniając ją informacji zwrotnej ● Aktywność ucznia na lekcji może być oceniana w sposób punktowy (3 plusy - ocena bardzo dobra), pod koniec semestru następuje podsumowanie i przeliczenie punktów na ocenę
Przygotowanie lekcji odwróconej (dotyczy pracy w klasach VII-VIII)	Zgodnie z zainteresowaniami ucznia	Zgodnie z potrzebami i gotowością ucznia	Zadania dla uczniów: ● przygotowanie się do lekcji w domu lub (jeśli nie mają dostępu do komputera i Internetu) w szkole, ● zapoznanie się z przygotowanymi wcześniej przez nauczyciela materiałami (np. oglądanie filmów edukacyjnych), ● odpowiadanie na postawione przez nauczyciela pytania

Pozostałe przedmiotowe zasady oceniania

1. Pisemne prace klasowe = sprawdziany

- Pisemne prace klasowe = sprawdziany są obowiązkowe
- W przypadku nieobecności usprawiedliwionej, trwającej powyżej 5 dni roboczych, uczeń ma obowiązek napisać sprawdzian w ciągu dwóch tygodni od daty powrotu do szkoły,
- W przypadku nieobecności usprawiedliwionej, trwającej poniżej 5 dni roboczych, uczeń ma obowiązek napisać sprawdzian w ciągu tygodnia od daty powrotu do szkoły,
- Jeżeli obecność jest nieusprawiedliwiona uczeń przystępuje do sprawdzianu na pierwsza lekcje na którą przyszedł
- Uczeń ma obowiązek poprawienia oceny niedostatecznej ze sprawdzianu. Poprawia ją tylko jeden raz, w terminie ustalonym wspólnie z nauczycielem w ciągu dwóch tygodni od otrzymania oceny niedostatecznej. Po tym terminie uczniowi nie przysługuje prawo do poprawienia oceny.
- Uczeń ma prawo raz w półroczu poprawić pracę klasową, z której otrzymał pozytywna ocenę. Poprawia ją tylko jeden raz, w terminie ustalonym wspólnie z nauczycielem w ciągu dwóch tygodni

od otrzymania oceny ze sprawdzianu. Obie oceny są wpisywane do dziennika a pod uwagę jest brana ocena poprawkowa, nawet jeśli jest niższa od poprawionej.

- W uzasadnionych przypadkach nauczyciel umożliwia uczniowi pisanie testu (sprawdzianu) dzieląc go na mniejsze części. Termin zaliczenia testu uzgadniany jest wspólnie przez nauczyciela i ucznia.
- Indywidualizując pracę z uczniem nauczyciel może zmienić formę zaliczenia testu (sprawdzianu) z pisemnej na ustną.
- W uzasadnionych przypadkach (sytuacja losowa, nieobecność ucznia w szkole powyżej 2 tygodni, itp.) nauczyciel może zwolnić ucznia z obowiązku pisania testu (sprawdzianu) z jednego działu.

2. Kartkówki

- Nieobecność ucznia na kartkówce nie obliguje go do jej pisemnego zaliczenia.

3. Wymagania procentowe na poszczególne oceny szkolne - zgodnie ze statutem szkoły

4. Odpowiedzi ustne

- Przy wystawieniu oceny za odpowiedź ustną nauczyciel jest zobowiązany do udzielenia uczniowie uzasadnić ocenę
- Uczeń ma prawo być nieprzygotowany do odpowiedzi ustnej bez usprawiedliwienia raz w półroczu. Nieprzygotowanie zgłasza nauczycielowi przed lekcją lub na jej początku, zanim nauczyciel wywoła go do odpowiedzi.
- Kolejne nieprzygotowanie może zgłosić uczeń uczęszczający do dwóch szkół np. muzycznej, klubu sportowego lub innej instytucji pozaszkolnej albo reprezentujący szkołę w konkursach artystycznych, przedmiotowych lub zawodach sportowych. Z dodatkowego nieprzygotowania uczeń może skorzystać tylko jeden raz.
- W przypadku wystąpienia poważnych przyczyn losowych , które przeszkodziły w przygotowaniu się ucznia do lekcji, również nie ponosi żadnych konsekwencji, jeżeli są one potwierdzone pisemnie lub ustnie przez rodzica (opiekuna) przed lekcją.

5. Prace domowe

- Uczeń ma prawo nie wykonać w półroczu jednej pracy, ale musi ja uzupełnić na następną lekcję lub wykonać inne zadanie wskazane mu przez nauczyciela. Zadanie domowe jest forma wykazania się swoimi wiadomościami i umiejętnościami edukacyjnymi dlatego podlega ocenie.
- Raz w semestrze nauczyciel może udzielić uczniowi informacji zwrotnej do zadania domowego (brak oceny notą)

6. Praca na lekcji

Uczeń może otrzymać ocenę celującą, jeżeli:

- samodzielnie zaprojektuje i wykona doświadczenie na lekcji
- aktywnie uczestniczy w lekcji z zadawaniem pytań aktywnych
- przygotuje i przedstawi materiały do lekcji odwróconej zgodnie z wytycznymi od nauczyciela lub na podstawie wcześniejszej z nim konsultacji.

7. Pozostałe zasady oceniania:

- Za odmowę pracy na lekcji (nie wykonywanie poleceń nauczyciela) uczeń może otrzymać ocenę niedostateczną.

- Za udział w konkursach uczeń może otrzymać ocenę cząstkową 6.
- Notoryczne nie przynoszenie przez ucznia zeszytu ćwiczeń, podręcznika i/ lub innych pomocy na lekcje może spowodować obniżenie oceny z tego przedmiotu. Każdorazowe nieprzygotowanie tego typu odnotowywane jest w dzienniku w postaci minusa (-). Trzy minusy sumują się w ocenę niedostateczną - waga 1

8. Sprawdzanie i ocenianie sumujące postępy ucznia

Podsumowaniem edukacyjnych osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym są ocena śródroczna i ocena roczna. Wystawia ją nauczyciel po uwzględnieniu wszystkich form aktywności ucznia oraz wagi ocen cząstkowych.

W ciągu całego roku uczniowie otrzymują oceny bieżące w obrębie trzech kategorii:

1) **I kategoria** - odpowiedzi ustne, sprawdziany, testy, kartkówki– oceny zapisywane w dzienniku w kolorze czerwonym; WAGA 3
2) **II kategoria** - praca i aktywność na lekcji – oceny zapisywane w dzienniku w kolorze zielonym; WAGA 2
3) **III kategoria** - zadania domowe – oceny zapisywane w kolorze niebieskim. WAGA 1

Obliczanie oceny okresowej - zgodnie z formułą zawartą w e-dzienniku.

	1 II sem	**2** II sem	**3** II sem	**4** II sem	**5** II sem	**6** II sem
1 I sem	1	2	2	3	3	4
2 I sem	1	2	3	3	4	4
3 I sem	2	2	3	4	4	5
4 I sem	2	3	3	4	5	5
5 I sem	3	3	4	4	5	6
6 I sem	3	4	4	5	5	6

Zasady udostępniania do wglądu prac pisemnych

- Po sprawdzeniu i ocenieniu prace pisemne udostępniane są uczniom na lekcji.
- Omówione i wyjaśnione są wszelkie wątpliwości. Prace zostają w szkole.
- Prace pisemne mogą być udostępnione rodzicom do wglądu w czasie konsultacji lub w innym indywidualnie uzgodnionym terminie.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych

1. dla ucznia z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim:

- zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie
- odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień
- należy zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach
- większa ilość czasu i powtórzeń na opanowanie materiału
- w związku z dużym problemem w selekcji i wyborze najważniejszych informacji z danego tematu można wypisać kilka podstawowych pytań, na które uczeń powinien znaleźć odpowiedź, czytając dany materiał (przy odpytywaniu prosić o udzielenie na nie odpowiedzi)

2. dla ucznia z dysleksją rozwojową:

- uwzględniać trudności z zapamiętywaniem nazw, nazwisk, dat
- w czasie odpowiedzi ustnych dyskretnie wspomagać, dawać więcej czasu na przypomnienie, wydobycie z pamięci nazw, terminów, dyskretnie naprowadzać
- częściej powtarzać i utrwalać materiał
- podczas uczenia stosować techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie
- wprowadzać w nauczaniu metody aktywne, angażujące jak najwięcej zmysłów (ruch, dotyk, wzrok, słuch), używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania
- zróżnicować formy sprawdzania wiadomości i umiejętności tak, by ograniczyć ocenianie na podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia
- przeprowadzać sprawdziany ustne z ławki, niekiedy nawet odpytywać indywidualnie
- często oceniać prace domowe
- w pracach klasowych czy zadaniach przeznaczonych do samodzielnego wykonania upewnić się, czy uczeń rozumie czytany tekst
- w miarę możliwości nie dyktować tekstu zadań, ale wręczyć uczniowi kartkę z zapisanym poleceniem
- zapisywać na tablicy obce nazwy
- należy mieć na uwadze zasadę stopniowania trudności oraz „od bliższego do dalszego", czyli obserwacji i opisu najbliższego otoczenia poprzez przyrodę Polski do całego świata

3. dla ucznia z odchyleniami rozwojowymi:

- zmniejszanie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczanie czasu na ich opanowanie i odpytywanie
- odwoływanie się do znanych sytuacji z życia codziennego
- formułowanie pytań w formie zdań o prostej konstrukcji
- powoływanie się na ilustrujące przykłady
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień
- zezwolenie na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach
- odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany
- mobilizowanie do wysiłku i ukończenia zadania
- zadawanie do domu tyle, ile dziecko jest w stanie samodzielnie wykonać
- w miarę możliwości pomagać, wspierać, dodatkowo instruować, naprowadzać, pokazywać na przykładzie
- podczas oceniania brać przede wszystkim pod uwagę stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci, wysiłek, przygotowanie do zajęć itp.
- włączać do rywalizacji tylko tam, gdzie uczeń ma szansę

Poznając ucznia jego aktualne możliwości i ograniczenia nauczyciel indywidualizuję pracę na bieżąco.

Kryteria oceny pracy w grupie

- zaangażowanie w pracę grupy
- realizacja wyznaczonego zadania
- pełnione funkcje i role
- rozumienie osobistej sytuacji w grupie
- umiejętności pracy w grupie

Wymagania na poszczególne oceny (dot. oceny pracy w grupie):

niedostateczna	dopuszczająca	ostateczna	dobra	bardzo dobra
Przeszkadza członkom grupy w pracy Nie wykonuje wyznaczonej pracy w określonym czasie Zajmuje się innymi sprawami Nawet przy pomocy kolegów i nauczyciela nie wykonuje zadania Nie wywiązuje się (lub rzadko) z powierzonych zadań i funkcji Nie uświadamia sobie własnych trudności we współdziałaniu Nie docenia pracy innych, negatywnie dominuje w grupie	Na czas wykonuje tylko część zadanej pracy Czasami przeszkadza innym Realizuje przy pomocy kolegów lub nauczyciela tylko część zadań Czasami nie wywiązuje się z pełnionych w grupie funkcji Nie przyjmuje do wiadomości informacji zwrotnych nauczyciela i kolegów na temat jego pracy w zespole Rzadko chwali wkład pracy innych Nie szanuje zdania innych	Pracuje przy wykonaniu większości zadań ale zdarza mu się nie akceptować przynależności do danej grupy Realizuje większość zadań sam Zgodnie z predyspozycjami potrafi wykonać niektóre funkcje w grupie Akceptuje opinie nauczyciela i kolegów na temat swojej pracy w grupie Potrafi pochwalić kolegów za pracę ale zdarza mu się również i ich krytyka	Jest zdyscyplinowany Wnosi pozytywny wkład w pracę grupy Wykonuje zadanie w wyznaczonym czasie Konsekwentnie wykonuje swoją pracę Wykonuje zgodnie z predyspozycjami przydzielone funkcje ale próbuje podejmować inne Dostrzega swoje wady pracy w grupie i stara się je likwidować Tolerancyjny Docenia pracę innych	Zaangażowany w pracę w grupie Wykazuje inicjatywę Angażuje wszystkich do pracy Pomaga kolegom mającym trudności Samodzielnie podejmuje się realizacji zadania Przyjmuje na siebie wiele zadań Zdyscyplinowany Potrafi pokierować członkami zespołu Pełni wiele funkcji Potrafi wskazać swoje mocne i słabe punkty pracy w grupie Potrafi ocenić pracę innych, stwarza pozytywną atmosferę podczas pracy, szanuje innych

Kontakty nauczyciel- rodzice:

Podczas wywiadówek, indywidualnych konsultacji, rozmów interwencyjnych nauczyciel przekazuje rodzicom / opiekunom /:

- Informacje o aktualnym stanie rozwoju i postępów w nauce.
- Dostarcza rodzicom informacji o uzdolnieniach i trudnościach ucznia.
- Przekazuje wskazówki do pracy z uczniem.
- Rodzice mają wglądu do sprawdzianów w czasie konsultacji lub zebrań z rodzicami.

Ocenianie klasyfikacyjne:

• przy wystawieniu oceny śródrocznej i rocznej nauczyciel uwzględnia zasady ujęte w WSO,

• na miesiąc przed wystawieniem oceny klasyfikacyjnej nauczyciel powiadamia pisemnie ucznia i jego rodziców o zagrażającej mu ocenie niedostatecznej z przedmiotu,

• na tydzień przed posiedzeniem rady klasyfikacyjnej uczeń informowany jest o wyliczonym stopniu z przedmiotu,

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który
- spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą,
- posiada średnią powyżej 5,51
- bierze udział w pracy kół zainteresowań o tematyce przyrodniczej, programach
- odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych (szkolnych, gminnych, wojewódzkich)
- wykonuje ustalone z nauczycielem prace dodatkowe(gazetki, albumy, prezentacje multimedialne, referaty, doświadczenia itp.)

Wszystkie sprawy sporne, nie ujęte w PSO, rozstrzygane będą zgodnie z WSO oraz rozporządzeniami MEN.

Aneks 1. Zmiany w systemie oceniania wynikające z konieczności nauczania na odległość w okresie pandemii koronawirusa.

1. Uczniowie będą mogli wykazać się swoją wiedzą rozwiązując testy za pośrednictwem platformy **testportal.pl**

Uczeń uzyska dostęp do testu poprzez link przesłany mu za pośrednictwem e-dziennika. Test będzie aktywny w dniu, w którym zgodnie z planem lekcji uczeń ma dany przedmiot w godzinach od 8.00 do 16.00 - tak by uczeń mógł rozwiązać go w dogodnym dla siebie czasie. Uwzględnia to sytuację, w której w domu zdalnie pracuje nie tylko jeden uczeń ale i jego rodzeństwo a nawet rodzice, a zatem dostęp do komputera może być utrudniony.

Mimo, iż test jest aktywny 8h, uczeń może przystąpić do niego tylko jeden raz, co uniemożliwić ma nieuczciwość zdającemu.

Testy będą ograniczone czasowo w zakresie, o którym uczeń zostanie poinformowany w momencie otrzymania linku aktywacyjnego do testu. Podczas testu uczeń widzi licznik czasu.

Testy będą miały formę kartkówek z trzech ostatnich tematów lub sprawdzianów z całego działu.
Waga oceny z kartkówki to 2 (średnia)
Waga sprawdzianu 3 (wysoka)

2. Oprócz wspomnianych testów uczniowie będą oceniani za prawidłowe wypełnianie kart pracy, ćwiczeń do lekcji - waga 1 (niska),za przygotowywane projekty - waga 2 (średnia) oraz pracę podczas lekcji zdalnej - waga 2 (średnia).